

Tuần III

NGÃM NHÌN ĐỨC GIÊSU TRONG CUỘC TỬ NẠN¹

*Tình yêu tỏ hiện tội độ – Cuộc vinh thắng của tình yêu
Ý nghĩa của Thánh giá*

⇒ Ôn xin

→ Cùng với Đức Mẹ, cảm nhận sâu xa, với một lòng hối tiếc vô bờ, nỗi thống khổ Chúa gánh chịu qua cuộc tử nạn, vì tội lỗi của tôi.²

¹ **I** - “Nếu hạt lúa gieo vào lòng đất... chết đi, nó mới sinh nhiều hạt khác” (Ga 12:24). “Trong cuộc chiến đấu với tội lỗi, anh em chưa chống trả đến mức đổ máu đâu” (Dt 12:4). Xin lưu ý: ở đây, chỉ xin toát lược ghi lại *một số đoạn* trình thuật Phúc Âm về cuộc tử nạn của Chúa Giêsu, với *một vài tư tưởng gợi ý mở màn*. Theo trình tự Phúc Âm về cuộc tử nạn, người cầm phòng tùy nghi chọn thêm các đoạn thích hợp với nhu cầu riêng của mình mà chiêm niệm. **II** - Gẫm suy về cuộc tử nạn của Đức Giêsu [để đi đến chỗ *kết hiệp với Thiên Chúa*, để học được *khôn ngoan đích thực*, như tất cả các thánh đã làm, để nhận làm của mình những khổ đau, giày vò của người yêu... xem bài đọc II lễ kính thánh Phaolô Thánh giá, Kinh Sách, ngày 19.10] không nhằm mục đích gọi lên một số cảm xúc ‘giật gân,’ một số ứng dụng ‘luân lý để sửa mình’ theo lối ‘duy chí,’ nhưng *chủ yếu* là để cảm nhận sâu xa tình thương cứu độ của Chúa, nói lên qua khổ đau và tử nạn [“Không ai có tình thương lớn hơn tình thương của người hy sinh mạng sống mình cho bạn hữu” (Ga 15:13)], tình thương có sức làm cho con người có đủ nghị lực đáp trả bằng tình yêu thương của mình – theo mẫu gương của Ngài – tức là thực thi trọn thánh ý Chúa trong từng nỗ lực sửa đổi, cải thiện cuộc sống để nên giống Ngài, trở thành một *Ki-tô* khác.

² “Cầu xin điều tôi muốn [nhận được]: lòng đau đớn, hối tiếc và hổ thẹn, vì chính bởi tội tôi mà Chúa đi chịu nạn” (Lt 193). Càng cảm nhận sâu xa *nỗi thống khổ* của Chúa, thì càng được chuẩn bị sẵn sàng để cảm nhận sâu đậm *niềm vui phục sinh* trong *tuần IV Linh Thao*. I- Cũng nên lưu ý là trong trình tự *Linh Thao*, từ *tuần III* trở về sau, đối tượng suy niệm mang tính chất ‘*vô hình*,’ ‘*tinh thần*’ nhiều hơn (như: nỗi thống khổ, nhất là tâm lý, mối cảm thông, niềm vui thiêng liêng, v.v... do đó, người cầm phòng cần cố gắng nhiều hơn để giữ

⇒ **Nhận định sơ khởi**

→ cảm nhận nỗi thống khổ Chúa chịu,³ để thấu hiểu tình yêu thương bao la của Ngài hầu yêu thương đáp trả, và một khi biết yêu thương đáp trả thì có nghị lực mà thực thi thánh ý Chúa ngay cả khi phải đi qua gian nan, khổ đau... *giống như Ngài*;

→ nói cách khác: gẫm suy cuộc tử nạn để tôi luyện quyết tâm sống trọn ý Chúa như đã nhận ra [qua cuộc lựa chọn hay tu chính cuộc sống], trong mọi cảnh huống vui buồn, thành công hay thất bại, sung sướng hay khổ đau...

→ Tại sao phải đi qua *thập giá*⁴ [ý nghĩa của khổ đau]?

cho được bầu khí thinh lặng, trầm tư mặc tưởng, thì mới có thể vận dụng trọn được kinh nghiệm cá nhân của mình hầu đi sâu hơn vào trong thế giới nội tâm, thiêng liêng, thế giới của *cảm nhận, cảm nghiệm*. 1Pr 1:6-9 [“hân hoan vui mừng... giữa trăm chiều thử thách”]; 1Pr 4:12-14 [phúc thay ai chịu đau khổ với Đức Kitô: “hãy vui mừng!”]. II- Tuy nhiên, cũng nên lưu ý: cảm nhận, cảm nghiệm [có tính chất cảm tính nhiều hơn...] không phải là đơn thuần thỏa mãn dừng lại ở nơi những xúc động cảm tính, nhưng là để nhờ đó để đi sâu hơn, xa hơn hầu thấu hiểu *tình yêu tự nguyện, tự hiến đến cực độ, đến cùng...* của Đức Giêsu, và tiến đến chỗ *cảm nhận tình yêu ấy*, có sức thu hút và biến đổi cùng bạn nghị lực làm cho *biết yêu mến đáp trả...* bằng cách – xin nhấn mạnh lại: nhờ sức mạnh của chính tình yêu ấy – thực thi trọn vẹn ý Chúa [= xa tránh tội lỗi, ăn năn thống hối...] trong mọi cảnh huống vui buồn, sướng khổ, vinh nhục ... Đó là điểm chủ chốt – có thể là sâu kín – đó là tiêu đích *chính thực* của *tuần III*: cần để ý nhận cho ra. Thế nên, cũng có thể, trong một số trường hợp và tùy hoàn cảnh, tính tình... người làm *Linh Thao* không cảm thấy được những xúc động có tính chất cảm tính kia, dù đã cố gắng suy niệm cẩn thận theo sức mình, thì không nhất thiết là đã không đạt được mục đích cuộc suy niệm, không nhận được “on xin”... ngược lại, thực sự đạt đến đích *nếu* cảm nhận được, thấu hiểu sâu xa – theo lối suy nghiệm có phần thiên nhiều hơn về phía nhận thức trí tuệ và xác tín – *tình yêu tự nguyện, tự hiến đến cực độ* của Đức Giêsu, cộng với nghị lực quyết tâm sửa đổi, cải tiến và đền đáp nói trên đây.

³ ...không chỉ trong thời gian cuộc khổ nạn Ngài chịu, mà còn suốt dòng lịch sử loài người: khổ đau, bất công, tội lỗi của con người là khổ đau của Ngài (Cv 9:4-5: “Ta là Giêsu mà người đang bắt bớ”); nhất là bởi Ngài đã nhìn thấy và cảm nhận qua cái nhìn xuyên thời gian... trong vườn Cây dầu và trong cuộc tử nạn đầy ngang trái! Xin cũng xem chú thích 2 trên đây của *tuần III* này.

⁴ *Thập tự giá* (+, †): dùng để trang trí, làm biểu tượng tôn giáo... từ ngàn xưa, nơi các dân tộc bên Đông cũng như bên Tây... chẳng hạn, tiếng Phạn (*sanskrit*)

- yêu thương “đến cùng”;⁵
- sống động mạc khải chân lý: “Thiên Chúa là Tình Yêu”⁶
- “Không ai có tình thương lớn hơn tình thương của kẻ dám hy sinh mạng sống mình cho bạn hữu”... với cái chết đốn đau, khô nhục nhất, có một không hai (1) trên thập giá...⁸ hoàn toàn tự do, tự nguyện (2);⁹
- “Căn cứ vào điều này, chúng ta biết được tình yêu là gì: đó là Đức Kitô đã thí mạng vì chúng ta”;¹⁰
- “Khó có ai dám chết vì một người [dù là] công chính! Họa hoằn lắm mới có người chịu chết vì người lương thiện.¹¹ Thế mà Đức Kitô đã chết vì chúng ta, ngay

gọi là *swastika*. Trong Cựu Ước, *thập giá* cũng được gọi lên qua hình ảnh “con rắn đồng” (Ds 21:8-9), được nhắc tới và gọi bằng từ “*éç*” trong tiếng Hipri, có nghĩa là “gỗ” mà thánh Hiêrônimô thường dịch sang tiếng Latinh với từ *crux* (*thập giá*) như thấy trong St 40:19; Gs 8:29; Et 5:14; 8:7; 9:25; *thập giá* còn hiện rõ hơn nữa trong câu Ed 9:4: “Hãy ghi dấu *chữ thập* (chữ *tau* – τ, T trong vần Hy Lạp) trên trán những người đang rên siết khóc than về mọi điều ghê tởm xảy ra trong khắp thành” – “Như ông Môsê đã *giương cao* con rắn trong sa mạc, Con Người cũng sẽ phải được *giương cao* như vậy, để ai tin vào Người thì được sống muôn đời” (Ga 3:14-15). Khô hình *thập giá* (tức thánh giá và cả ‘dấu thánh giá’) nêu bật tính cách *công khai* [rõ ràng cho mọi người dễ dàng nhận ra cuộc tự hiến vì tình yêu cao độ], *giương cao* [nói lên cuộc vinh thăng trước mặt Thiên Chúa], làm *biểu tượng* hùng hồn và sống động cho muôn đời ghi nhớ [nói lên “mọi chiều kích dài, rộng, cao, sâu” trong “tình thương [tận hiến] của Đức Kitô” (Ep. 3:18-19)] ... đến tận cùng thời gian.

⁵ Ga 13:1 [= tính chất *tận tuyệt*, đặc nét *có một không hai* trong tình yêu của Đức Giêsu Kitô đối với Thiên Chúa và đối với con người].

⁶ 1Ga 4:8.16.

⁷ Ga 15:13; xem Ga 15:14-15.

⁸ Xem Pl 2:6-8. Dâng hiến mạng sống một cách ‘đến cùng’ và ‘đốn đau, khô nhục tội bậc’ đến thế – như thấy ở trong Vườn Cây Dầu và trong cuộc ‘xử án’ – nói lên hùng hồn và rõ ràng tính chất *tuyệt đối* và *độc đáo* trong cuộc tự hiến của Đức Kitô.

⁹ Ga 10:18; Dt 10:4-7.

¹⁰ 1Ga 3:16. Qua đó, nhận ra *Tình Yêu* Thiên Chúa.

¹¹ Đi xa hơn, thánh nhân mình chứng tiếp...

khi chúng ta còn là *những người tội lỗi*. Đó quả là bằng chứng¹² Thiên Chúa yêu thương chúng ta”;¹³

- tóm lại: đi qua con đường thánh giá là **1.** để *tuân phục tội độ*, một cách *tuyệt đối* thánh ý Thiên Chúa [= *yêu mến*],¹⁴ hầu – qua hành động tuân phục tội độ ấy, một hành động mà Ngôi Hai đã nhận lấy, và vì thế có *giá trị vô cùng – đền bù* hành động bất phục tùng, phản loạn [= *tội lỗi*] của con người đối với Thiên Chúa;¹⁵ **2.** cũng như để *cho thấy* một cách *hùng hồn nhất có thể, tình yêu tội độ* đối với loài người – bởi lẽ, trong tâm lý, kinh nghiệm và cuộc sống giữa loài người, khổ đau tội độ¹⁶ chịu vì yêu thương là bằng chứng cuối cùng, rõ ràng và hùng hồn nhất của tình yêu,¹⁷ – và qua đó, của *Tình Yêu* Thiên Chúa – hầu thu hút con người về lại với Thiên Chúa *Tình Yêu* (= được cứu độ), một cách mạnh mẽ nhất có thể... hoặc nói cách khác, để con người nhận ra được rõ ràng và dễ dàng nhất, *Tình Yêu* của Thiên Chúa mà đáp trả... mà trở về với Thiên Chúa *Tình Yêu*.

¹² ...độc đáo, có một không hai... rõ ràng, hùng hồn và có sức thu hút nhất...

¹³ Rm 5:7-8, và 10 [“...nếu ngay khi chúng ta còn thù nghịch với Thiên Chúa, Thiên Chúa đã để cho Con của Người phải chết mà cho chúng ta được hòa giải với Người...”]. Tình yêu tuyệt đỉnh *lộ hiện rõ nhất* qua *khổ đau tội độ* và qua thái độ *tha thứ tội lỗi tày trời* (x. phần gẫm suy về tội lỗi trong *tuần I Lt*).

¹⁴ “Vâng phục cho đến chết trên thập giá” (Pl 2:8).

¹⁵ Xem Rm 3:23-25a; Dt 10:5-10 [Tv 40:7-9].

¹⁶ Như thấy sau đây, qua cuộc hấp hối trong vườn cây dầu.

¹⁷ Ngoài ra, làm sao quên được rằng “*khổ đau kitô*” khác hẳn với khổ đau ‘tự nhiên’ trong đời người ở chỗ: (1) được đón nhận trong đức ái, trong ơn thánh sung (= trong Đức Kitô), (2) vì yêu thương, và (3) có sức *đưa dẫn đến vinh quang bất diệt*, hạnh phúc muôn đời: x. Rm 6:5; 2Tm 2:11-12]. Thế nên, có khi vì ngộ nhận mà coi khổ đau, hãm mình, dẹp xác... tự nó có sức làm cho thánh thiện (như các người ‘pharisêu’ quan niệm), và lẫn lộn *hãm mình* với *bỏ mình*: bao giờ và ở đâu cũng phải *luôn luôn bỏ mình*; còn đối với hãm mình thì không như thế, bởi có những lúc không được hãm mình, cũng như có những cách hãm mình không phù hợp hoặc không nên làm mà không nhận định kỹ trước (x. Cl 2:23; 1Tm 4:8).

Không có một phương thức nào hợp lý và hữu hiệu hơn để đạt cho được tiêu đích *song đôi* và *song hiệu* đó!

- *Máu*¹⁸ [cần giải thích... nhất là cho người trẻ và trẻ em]

. chỉ về sự sống [người Do thái không ăn huyết] và sự sống thuộc quyền tuyệt đối của Thiên Chúa;

. máu đổ ra = hy sinh mạng sống = bằng chứng cao nhất, hùng hồn nhất của tình yêu;

- Tránh “thánh giá”

. không ai tránh hết được, bởi đó là

_ thân phận làm người;

_ nhất là người kitô [chèo ngược dòng¹⁹];

_ càng vùng vằng thì càng nặng thêm...

. con đường thánh giá dành cho mỗi người trong kế hoạch, phương án của Thiên Chúa [hệt như trong trường hợp của Đức Kitô... minh họa: hình vẽ các chữ thập (= khổ đau) cùng với các vòng tròn (= điều ưu thích) và gạch vẽ con đường phải đi qua, như được trình bày trong điểm cuối – (điểm 6) của phần suy niệm về *Nguyên Lý và Nền Tảng*];²⁰

. “Hãy đến với Ta... Ta sẽ bổ sức cho!”²¹: không phải tìm cách – như “phép lạ” chẳng hạn – để tránh bỏ thánh giá, nhưng cố mức sức từ ơn Chúa để có đủ nghị lực vui nhận, nhẹ nhàng bước theo gót Đức Kitô, hầu mưu ích thiêng liêng...

¹⁸ Xem St 9:4; Xh 12:22-23; Đnl 12:16.23; Lv 1:5; 17:11, Tv 30:10; Dt 9:12-14.18-22 [câu 22b: “Không có máu đổ ra, thì không có ơn tha thứ”].

¹⁹ “Nếu thế gian ghét anh em... vì anh em không thuộc về thế gian... Nếu họ đã bắt bớ Thầy, họ cũng sẽ bắt bớ anh em...” (Ga 15:18-21; x. 2Tm 3:12;).

²⁰ “Quả thế, nhờ Đức Kitô, anh em đã được phúc chẳng những là tin vào Ngài, mà còn được chịu đau khổ vì Ngài” (Pl 1:29).

²¹ Mt 11:28-30.

- Kẻ thù thánh giá²²

. khổ đau, bệnh tật, v.v. còn làm cho nhiều kitô hữu vấp phạm: phàn nàn, than trách, hời hạch Chúa,²³ phản loạn, bỏ cuộc, mất lòng tin... !

- Sống ý Chúa:

. không có nghĩa là bao giờ cũng bằng phẳng, xuôi chảy, thành công... không gặp thất bại, hoạn nạn, khổ đau²⁴...

. ngược lại... cứ nhìn cuộc đời của Đức Giêsu Kitô và Mẹ Ngài thì sẽ rõ...

. sống và không sống theo thánh ý Chúa khác nhau ở chỗ nào?

_ *có* hay *không có* ơn trợ giúp... đưa đến chỗ thành công hay thất bại trên con đường đi về với Chúa [hình ảnh: đi xa lộ với những trạm giải lao, trạm dịch vụ xăng nhớt sửa chữa, hoặc đi trong rừng sâu...];

- Thập giá và thánh giá

. ý nghĩa của *ba* thập giá trên Núi Sọ [hình vẽ]: *thập giá*²⁵ – *thánh giá* – *thập giá thánh hóa*²⁶...

²² “Vì, như tôi đã nói với anh em nhiều lần, và bây giờ tôi phải khóc mà nói lại, có nhiều người sống đối nghịch với thập giá Đức Kitô: chung cục là họ sẽ phải hư vong. Chúa họ thờ là cái bụng” (Pl 3:18-19).

²³ Chỉ tôn vinh Chúa bằng môi (x. Is 29:13); đất sét dám hạch tội thợ gốm! (x. Is 29:16; 45:9-11).

²⁴ Xem Lc 13:1-5.

²⁵ Một cách phân biệt để giúp giải quyết phần nào vấn đề đau khổ: đau khổ chính tôi gây ra, tức *thập giá* (có thể: *có ý thức* hay *không ý thức*), và đau khổ Thiên Chúa để trên đường đời của tôi, tức *thánh giá*, cuối cùng, khổ đau do chính tôi gây ra mà bây giờ không thể sửa đổi gì được, nhưng tôi nhận trách nhiệm và vui lòng gánh chịu trong tinh thần kết hiệp với cuộc khổ nạn của Chúa Kitô cũng như trong ơn thánh sủng; đó là *thập giá được thánh hóa*.

²⁶ “Thiên Chúa làm cho mọi sự đều sinh ích cho những ai yêu mến Người” (Rm 8:28).

[đừng biến thánh giá thành thập giá! bởi: không chịu chấp nhận và không sống trong ơn thánh sủng];

. trong thực tế, khó phân biệt giữa thánh giá và thập giá... nhưng nếu đã cố hết sức mà không thay đổi gì được... thì chỉ cần đón nhận trong Chúa là đủ để thu nhận được lợi ích thiêng liêng, dù đó là thập giá hay thánh giá...

- Khổ đau trong bình an tận đáy lòng [chiều sâu]:

. như thấy qua các cuộc tử đạo;

. như con tàu đắm sâu vào trong lòng biển: đứng vững, không lay chuyển...

. không như trường hợp: mặt trên/ngoài không sóng gió... mặt chìm đáy sóng ngầm...

- Theo tâm lý, có thể vừa buồn vừa vui: buồn phía này, vui phía khác [chiều ngang].

- Nói về đau khổ với người [kitô] đang gặp đau khổ [?]:

→ lắm lúc chỉ biết lặng thinh... thắm tỏ lòng mến thương, thông cảm...

→ nói trong *bối cảnh* và *ngôn ngữ đức tin*

> tùy mức độ đức tin (*nghe nói – kinh nghiệm – mến thánh giá*)

. của người nói

. của người nghe

> đặc biệt đối với

. quan phòng, cứu cánh tối hậu con người

. ý nghĩa: sự chết, đời sống vĩnh phúc...

→ hướng đức tin nhìn về

- . Vườn Cây Dầu [Chúa chịu thống khổ]
- . Núi Sọ [Chúa hấp hối bên Mẹ Ngài]
- đưa dần đến chỗ nhận ra *ý nghĩa đau khổ kitô*²⁷
- . chứng minh tình yêu...
- . *hữu ích cứu độ* cho mình và tha nhân...
- nếu cần, cắt nghĩa (và ban) bí tích “xức dầu”
- “Ta sẽ bỏ sức cho... Ách Ta êm ái...”²⁸

⇒ Tâm sự Tiệc ly

→ ngắm đọc Ga [13]14—17 [“Ngài yêu thương họ *đến cùng*”²⁹]:

²⁷ Tức là đau khổ trong niềm *kết hiệp* với Chúa Kitô qua lòng tin-cậy-mến – nói cách khác – qua *ơn thánh sùng*.

²⁸ Mt 11:28-30.

²⁹ Ga 13:1: dù họ có bán, có chối, có bỏ Ngài... – Cũng có thể suy gẫm các đoạn trình thuật về việc ‘Rửa chân’ (Ga 13:1-20) hay ‘Bữa tiệc ly’ với việc lập phép Thánh Thể (Phúc âm Nhất lãm): tất cả đều nói lên tính chất “đến cùng” trong tình yêu thương của Đức Kitô đối với loài người chúng ta. Cuộc rửa chân cho thấy sự việc một Thiên Chúa đón lấy thân phận nô lệ, tội đời và cụ thể phục vụ qua một hành động quả là thấp hèn! Việc lập *chức linh mục* và *phép Thánh Thể* là cách thức *tái diễn, hồi niệm* thiết thực và sống động – cho đến lúc Thầy quang lâm, cho *tới phút cuối cùng thời gian*: “Anh em hãy làm việc này tưởng nhớ đến Thầy” (Lc 22:19; 1Cr 11:24.25). “Thật vậy, cho tới ngày Chúa đến, mỗi lần ăn Bánh và uống Chén này, là anh em loan truyền Chúa đã chịu chết” (1Cr 11:26) – việc tự hiến *trọn vẹn* – qua cuộc tử nạn *đẫm máu* – đến một mức khổ đau *cao độ nhất, tột đỉnh, độc đáo, có một không hai*: tự hiến chính mình nhằm minh chứng lòng yêu thương “đến cùng” đối với *Thiên Chúa* và đối với *loài người*. Như thế, qua bí tích Thánh Thể được cử hành *mọi nơi mọi lúc* – trong phòng Tiệc Ly, trên Thánh Giá và bây giờ trên các bàn thờ – và việc Thánh Thể *thường xuyên* hiện diện trong các nhà tạm ở khắp nơi giữa con cái loài người cho tới hồi cánh chung, (1) tính chất “tột độ” và (2) “đến cùng” ấy được *không ngừng* nêu bật, hoài niệm, để, *hàng giây phút*, tác động cuốn hút con người về lại với Tình Thương hậu được cứu độ. Mặt khác, Thánh Thể (3) là *bánh hằng sống* nuôi dưỡng sự sống thần linh, ‘sự sống đời đời’ do cuộc Tử nạn cứu độ mang lại, (4) là *nguồn sức thiêng liên kết* hết mọi người trong Tình Yêu cứu độ, trong *hiệp nhất*: bởi ăn cùng một thức ăn, chia sẻ cùng một sự

- đọc thật chậm... không phải để cho hết, nhưng là để cảm nhận...

- văn cách của Gioan = tiến lên từ từ theo đường xoắn ốc, chông chéo, lặp đi lặp lại... → cố kiên nhẫn lần bước theo;

- bối cảnh: bi thảm... giữa yêu thương dào dạt và phản bội, bỏ rơi và khổ nhục, chết chóc... bất chấp tất cả, làm như quên đi đớn đau, khổ nhục của riêng mình, Ngài chỉ còn biết yêu thương, lo lắng hết lòng... cho các tông đồ,³⁰ môn đồ mọi thời, cho tất cả chúng ta đang đối diện với những khó khăn chông chát và phải chiến đấu cam go giữa cuộc sống hiện tại... như chiên giữa sói rừng...

- những lời tâm sự, trần trụi cuối cùng... tuôn trào không ngại... lẫm chẫm như bà mẹ già già từ đưa con một phái đi phương xa, giữa những hiểm nguy... đau thương như bà mẹ sắp chết nói những lời cuối với những đứa con nhỏ còn ở lại vật lộn với cuộc đời cam go, đầy chạm bẫy...

- làm như chưa thỏa, chưa yên lòng, Ngài còn cảm thấy cần phải cầu nguyện lên với Chúa Cha... trao gửi vào trong vòng tay yêu thương và quyền năng của Cha, tất cả những người Ngài yêu thương³¹...

- chúng ta tất cả đều *hiện diện* trước mặt Ngài trong giờ phút ấy: “Con không chỉ cầu nguyện cho những

sống thần linh. Và như thế mãi cho đến tận cùng thời gian – Còn cuộc ‘Rửa chân’ thì nói lên ý nghĩa việc *phục vụ cho đến cùng*, cho tới mức hiến dâng cả mạng sống mình: “Đức Kitô đã thí mạng vì chúng ta. Như vậy, cả chúng ta nữa, chúng ta cũng phải thí mạng vì anh em” (1Ga 3:16)... noi gương ấy cho tới ngày Ngài lại đến.

³⁰ Hiện thân của tất cả là các tông đồ chính Ngài đã đích thân dọn lức, trực tiếp huấn luyện riêng trong ba năm dài... họ vẫn yếu nhược, mê muội, chỉ biết trông chờ một thứ vương quyền thế tục, những thành công hào nhoáng, tạm bợ ở đời này! Công toi... như nước đổ lá môn/đầu vịt... chán chường!!!

³¹ Xem Ga 17.

người này, nhưng còn cho những ai nhờ lời họ mà tin vào Con”³²;

- đi vào vườn Cây Dầu...

⇒ Vườn Giết

→ *Nhận định sơ khởi về cuộc ‘hấp hối’:*

- phối hợp các trình thuật của Mt [ba đợt cầu nguyện] và Lc [thiên thần *an ủi*, chảy *mồ hôi máu*]³³ = một thời gian chịu thử thách với những đợt khủng hoảng và chiến đấu quyết liệt trong cầu nguyện khẩn thiết, đến độ mồ hôi máu chảy ra...

- có thể nói: lúc Đức Giêsu đau khổ *nhất* – đến *tột độ* khổ đau con người có thể chịu – là lúc Ngài phải qua cơn khủng hoảng trong vườn Cây Dầu; bởi suốt trong cuộc tử nạn, *chỉ* lúc đó *mồ hôi máu* mới chảy ra, và đó là sự kiện cho thấy nỗi khổ đau rất cao độ về mặt tâm lý [đau khổ tâm lý thì đau đớn hơn đau khổ thể lý³⁴]; các trình thuật Phúc Âm cũng cho thấy là kể từ lúc cầu nguyện xong [và được an ủi] cho đến lúc tắt thở trên thánh giá, Đức Giêsu tỏ ra *bình tĩnh hơn hẳn*³⁵ so với thời gian kể từ lúc ở trong phòng Tiệc ly cho đến lúc cầu nguyện xong...

- khi buồn chán, gặp khủng hoảng thì chỉ thấy *toàn* ‘màu đen,’ *toàn* chuyện buồn... nhìn lệch lạc, một phía, một chiều...

³² Ga 17:20.

³³ ... với một vài chi tiết cũng như thứ tự sắp đặt hơi khác nhau.

³⁴ Không muốn nói là đau khổ thể lý không đáng kể; đó là chưa nói rằng kinh nghiệm về đau khổ thể lý giúp cho hiểu và cảm nhận đau khổ tâm lý dễ hơn, sâu đậm hơn.

³⁵ Thấy rõ chẳng hạn, qua câu trả lời khẳng khái cho các người đến bắt Ngài (x. Ga 18:5-6); hoặc là qua các câu đối đáp tại dinh Caipha (x. Ga 18:19-24), hay là trước mặt Philatô (x. Ga 18:33-37).

- mồ hôi máu chảy ra:

. hiện tượng y khoa [y sĩ Luca đã đề ý ghi lại],

. do việc các mạch máu li ti dưới làn da, bị các giây thần kinh cũng li ti – trở nên căng thẳng cao độ vì tình trạng căng thẳng tâm lý – kéo vỡ, máu chảy hòa lẫn với mồ hôi [các hạch mồ hôi cũng bị nén ép bởi tình trạng căng thẳng ấy];

. hiện tượng ít khi thấy, vì cơ thể có một lối tự vệ – bằng cách ngất xỉu [bất tỉnh, làm giảm căng thẳng] – không để tình trạng căng thẳng cao độ nguy hại như thế xảy ra, và vì phải có một bộ thần kinh rắn chắc ngoài mức bình thường thì mới chịu nổi một cuộc khủng hoảng đến chảy mồ hôi máu như thế mà không ngất xỉu!

- **lưu ý:** những nỗi khổ tâm lý Đức Giêsu chịu trong Vườn Cây Dầu – qua ba đợt khủng hoảng – vượt hẳn mọi khổ đau Ngài chịu trong cuộc tử nạn... và đạt đến mức tột đỉnh những khổ đau con người có thể chịu: mồ hôi máu là bằng chứng... cũng chính vì thế mà chỉ thấy hiện tượng này xảy ra lúc Ngài hấp hối trong Vườn Giết.

→ **Các [ba] đợt khủng hoảng:**

- **đợt một:**

. nhìn xuyên thời gian, thế hệ... trong cô đơn, với cảm tưởng bị bỏ rơi...

. Ngài nhìn thấy *hết mọi tội lỗi* nhân loại từ tạo thiên lập địa cho đến tận thế: vô số, vô ngần!... nhất là tội thờ ơ coi thường và phản nghịch lại tình yêu vô biên của Thiên Chúa... nhìn thấy những điều, những cảnh đi ngược hẳn lại những gì Ngài khuyên nhủ, cầu mong (như thầy nói lên chẳng hạn trong buổi tâm sự Tiệc ly)... chia

rẽ, ghen ghét, hận thù nhau... ngay giữa các “môn đồ”!

. Ngài nhìn thấy *hết tất cả* những người *bị trầm luân đời đời* trong hỏa ngục từ đầu cho đến tận cùng thời gian...

. Ngài gánh lấy trách nhiệm thay cho mọi người, mọi thời...

. cảm tưởng *gây thống khổ*: mình chịu nhục nhã, đau khổ và chết hoàn toàn vô ích!!!³⁶

* giảng co: Ngài khổ đau vô ngần!

- **đợt hai:**

_ cộng với và chồng chất lên trên đợt một...
vẫn tiếp tục dày vò, hành hạ...

_ về phía loài người:

. *hơn ai hết*, Ngài hiểu khổ hình trầm luân phải chịu trong hỏa ngục là như thế nào [không gì sánh bằng... kinh khủng... đời đời!];

. *hơn ai hết*, Ngài *yêu thương* con người... bằng một tình thương khôn tả, không tình thương nào trong loài người sánh tày³⁷... Do vậy,

. *hơn ai hết*, Ngài đau đớn vì thấy chính những kẻ mình yêu thương như thế đang phải chịu khổ hình cùng cực trong cảnh trầm luân đời đời... lại cảm thấy mình phải bó tay bất lực! Càng

³⁶ Con người vẫn trợ trợ, vẫn tiếp tục đi vào con đường diệt vong... dù Thiên Chúa đã can thiệp không biết bao nhiêu lần qua Cựu Ước, dù ‘Con người’ đã đến sống, giảng dạy, làm phúc... để nói lên tình thương, tha thiết mời gọi trở về với đường ngay nẻo chính của sự sống...

³⁷ “Không có tình thương nào lớn hơn tình thương của người hy sinh mạng sống mình – “chịu khổ hình thập giá” (Pl 2:8), nhục nhã đến *tột độ*, đến giọt máu cuối cùng – cho người mình thương” (Ga 15:13)... hoàn toàn tự do và tự nguyện (x. Ga 10:18; Dt 10:4-7).

thêm sâu đậm ấn tượng về một cuộc tử nạn hoàn toàn vô ích!

_ về phía Thiên Chúa:

. *hơn ai hết*, Ngài thấy rõ tội lỗi không những nhiều vô kể mà còn ngang trái, quái gở, ghê tởm kinh hồn, khôn lường khôn tả...

. và chính những tội lỗi tà trời ấy xúc phạm đến Đấng mình *yêu mến trên hết, hơn ai hết*... bằng một tình thương có một không hai trong loài người...

. do đó, *hơn ai hết*, Ngài đau khổ... và ấn tượng việc phải chịu chết nhục nhã chỉ là hoàn toàn vô ích, lại càng thấm thía và dày vò hơn nữa...

* vì thế, Ngài khổ đau *hơn ai hết*... xưa, nay giữa loài người, trong trần gian! Rướm *mồ hôi máu*...

- **đợt ba:**

_ cộng với đợt một và hai;

_ về chính mình Ngài:

. tất cả những tội lỗi tà trời, vô số kẻ... đè nặng trên Ngài,³⁸ vì ý thức mình là “Chiên Thiên Chúa, Đấng gánh tội trần gian”;

. ...Ngài có *cảm tưởng* chính mình là tội nhân,³⁹ là “kẻ thù” của Thiên Chúa, Đấng mà Ngài yêu thương vô bờ...

. ...tất phải gánh chịu “hậu quả,” hình phạt, phải chịu rơi vào cảnh trầm luân đời đời,⁴⁰ phải muôn

³⁸ Xin xem Tv 37 (38):5; Étra 9:6.

³⁹ “Hiện thân của tội lỗi (thành tội: lễ tế, nạn nhân vì tội lỗi)” (2Cr 5:21), “...đồ bị nguyên rửa” (Gl 3:13).

⁴⁰ Cùng với sự việc chịu cảm dỗ [bước sau đó là tội lỗi: không thể có trong Đức Giêsu], đây là mức khiêm nhường sâu thẳm nhất của Thiên Chúa làm người

đòi cách rời, không được hưởng hạnh phúc bên Thiên Chúa!

* Ngài khổ đau vô ngần, khôn tả: không những *hơn ai hết*, nhất trần gian, mà còn đến tột độ, đến *mức cuối cùng* người trần thế *có thể gánh chịu*,⁴¹ uống *cạn* chén đắng khổ đau con người *có thể uống!* *Mồ hôi máu giã giũa...*

- Đức Giêsu cầu nguyện:

. quyết bám vào Thiên Chúa, vào chỉ một mình Thiên Chúa, với tất cả lòng tin...

. “nếu được...”: khiêm hạ phó thác,

. “xin khỏi uống chén đắng này...”: giờ hấp hối này, cuộc khổ/tử nạn sắp tới... một lời cầu khẩn rất con người... bộc phát từ nhu cầu rất tâm lý, rất con người!

. “nhưng đừng như con muốn... một theo ý Cha”: mẫu gương chuẩn tắc của mọi lời cầu xin, mẫu gương trác tuyệt của bình tâm...

. không nhiều lời...

. nếu không lấy hết lòng tin để cầu xin, để cậy trông vào sức Chúa ban ra từ cuộc tử nạn của Đức Kitô, thì ai hiểu nỗi ý nghĩa khổ đau, ai có sức đủ mà gánh vác khổ đau?

- cuộc “giăng co” giữa ý chí con người và ý Thiên Chúa kết thúc trong tin tưởng, phó thác... trong *đức tin*...

[bước tiếp sau *cảm tưởng* là cảnh trầm luân đời đời thật sự]... và đó là mức đau khổ cao độ nhất – uống *cạn* chén đắng – con người trên trần gian có thể cảm nhận. Để có thể hiểu hoặc phần nào cảm nhận nỗi khổ đau ấy, thì thử hình dung mình đang chứng kiến những người thân yêu nhất của mình phải chịu những khổ hình ghê rợn... chẳng hạn như phải rơi vào hòa ngục!

⁴¹ Xin xem chú thích kể trên đây.

- hình dung Đức Giêsu phải quằn quại, ‘vật lộn’ với đau khổ... mình đầm mồ hôi máu...

- thiên thần đến *an ủi*:⁴² sức mạnh của Thiên Chúa giúp cho Đức Giêsu có được cái nhìn quân bình hơn – dù chỉ là trong đức tin – để nhận ra không biết bao nhiều người lành thánh, người ăn năn trở lại, người được hưởng kiến trên thiên đàng... từ tạo thiên lập địa cho đến tận thế,⁴³ và như thế Ngài tương đối bình tĩnh trở lại... từ đó cho đến lúc tắt thở, cho dù vẫn chịu ảnh hưởng của các ấn tượng khổ đau đã trải qua trong vườn Cây Dầu, như nói trên đây;

- đừng quên chúng ta đều là những người ở trong cuộc: như trong buổi tâm sự ở phòng Tiệc ly, nhìn xuyên thời gian, thế hệ, Đức Giêsu đã nhìn thấy mỗi một người trong chúng ta, thì trong lúc hấp hối tại vườn Giết, Ngài cũng đã nhận ra chúng ta... nhưng là ở phía nào: phía những người lành hay phía những người phản bội? Chúng ta đã, đang và sẽ làm cho Ngài sầu khổ hay được ủi an xưa kia? Dồn hết sức lực để cầm phòng cho tốt, là chúng ta đang ra sức làm cho Ngài được an ủi trong cuộc chiến đấu xưa kia, với những cố gắng hôm nay của chúng ta!⁴⁴

- những cảm tưởng “đen tối” của cuộc khủng hoảng tội độ ấy vẫn lảng vảng trong tâm trí Đức Kitô suốt thời gian cầu nguyện, và suốt cả cuộc tử nạn... cho đến khi tắt thở trên thánh giá...

- có thể xét rộng ra để hiểu rằng, không phải những cảm nhận đau khổ với những ấn tượng dày vò, những

⁴² Xin xem Lc 22:43.

⁴³ Xin xem Kh 7:4-10.

⁴⁴ Qua tầm nhìn xuyên thế hệ/thời gian, Đức Giêsu hình dung rõ tất cả: mỗi hành động đúng/sai ý Chúa đều có ảnh hưởng đến nỗi vui/buồn, khổ đau của Ngài đã chịu, đều mang tính cách đón nhận và đáp trả/phủ nhận và phản bội tình yêu cùng sự hy sinh tội đĩnh của Ngài, hùng hồn biểu hiện qua cuộc tử nạn.

‘cám dỗ’ dai dẳng như thế kia chỉ xảy đến với Đức Giêsu lúc Ngài chịu thống khổ ở trong vườn Cây Dầu hoặc trong cuộc tử nạn mà thôi, nhưng *còn có thể thường xuyên xảy đến* – với một cường độ thấp hơn [= không đến mức làm cho chảy mồ hôi máu] – *suốt trong đời Ngài*,⁴⁵ như qua cuộc Ngài chịu cám dỗ trong sa mạc... hoặc như từng thấy được qua những lần Ngài bị hiểu lầm, xử tệ, bắt bẻ, bị âm mưu giết hại... nhất là vào những năm tháng cuối thời gian công khai rao giảng...

→ **Vườn Giết với Đức Mẹ**: sau Đức Giêsu

- ai yêu thương Thiên Chúa... cho bằng Mẹ...
- ai yêu thương Đức Giêsu, Con một của Mẹ... cho bằng Mẹ... cảm thương qua trực giác của một người mẹ, nỗi thống khổ thể lý và tâm lý mà người Con một muôn vàn dấu yêu của mình phải chịu...
- ai yêu thương con người... cho bằng Mẹ...
- ai hiểu cái quái gở và sự xúc phạm tày trời của tội lỗi ghê rợn cho bằng Mẹ...
- ai hiểu mức độ kinh hồn của án phạt trầm luân đời đời cho bằng Mẹ...
- bởi thế: sau Đức Giêsu, Mẹ là người đau khổ nhất trần gian... vì thấy Thiên Chúa bị xúc phạm, Con mình

⁴⁵ Cũng tương tự như thế đối với cuộc đời Đức Maria: Phúc âm gọi lên những dấu chỉ cho thấy Đức Maria đã thoáng nhận ra ngay từ đầu, thân phận của mình dính liền với thân phận của ‘người *tôi tớ khổ đau* của Yahvê’ (x. Is 42:1tt; 49:1tt; 50:4tt; 52:13tt): “tôi đây là *nữ tỳ* của Chúa”; “một lưỡi gươm sẽ đâm thấu tâm hồn bà!” (Lc 2:35); đã phải cực lòng tìm con” (Lc 2:48) cho đến lúc đứng dưới chân Thánh giá nhìn Con bị đâm thấu trái tim... (x. Ga 19:25.34). Suy nghĩ (x. Lc 1:19; 2:51b), tất Đức Maria sẽ sớm nhận ra... ‘cuộc khổ nạn dài dằng dặc của Con mình và của mình.

chịu thống khổ, con người bị đọa đày... Nữ vương các thánh tử đạo!

⇒ **Bắt và xử**⁴⁶

→ Vườn Giết kéo dài: dù không mạnh [đến độ chảy mồ hôi máu] như trong Vườn Giết, thì những cảm tưởng và cảm giác ấy vẫn tiếp tục gây chấn động đau thương trong tâm hồn Đức Giêsu suốt cuộc tử nạn, cho đến lúc Ngài trút hơi thở cuối cùng trên Thánh Giá, trước [chứng kiến]

- dã tâm [*tội lỗi ghê rợn*] của _ Giuđa _ giới lãnh đạo tôn giáo dân Do thái _ Philatô _ dân chúng _ cảnh *xúc phạm* đến chính Thiên Chúa _ *đam mê ám muội đáng thương* của con người, làm cho con người ra hư hỏng... _ tất cả gánh nặng Ngài đang phải gánh lấy...

→ chịu *ché nhạo, xỉ vả, nhục nhã tột bực* (=đến cùng): **tột bực** bởi vì Đáng chịu nhục nhã *cao trọng tột bực*: là Con Người Chúa, “ngang hàng với Thiên Chúa,” “vốn dĩ là Thiên Chúa” (Pl 2:6)! Vậy, Ngài hy sinh, trao hiến *đến cùng* chẳng những *mạng sống* và *sức khỏe* không thôi, mà còn cả *danh dự* nữa, tức hết tất cả những gì con người quý hóa nhất, giữ chặt nhất.

→ ngoài nỗi đau tâm lý trên đây, còn phải chịu

- xử tệ... nhục nhã... thua cả Baraba! _ bị nhỏ, bị vả, bị coi và điệu đi như “tên trộm cướp” bị dèm pha;

→ còn nỗi đau thể lý⁴⁷

⁴⁶ Sau khi bắt Đức Giêsu tội thứ năm, họ điệu Người “đến ông Khanan là nhạc phụ ông Caipha” (Ga 18:13), rồi “giải Người đến thượng tế Caipha” (Ga 18:24. 28a)... đợi đến sáng sớm để mở cuộc xử chính thức tại Thượng Hội Đồng Do-thái (x. Mt 27:1; Lc 22:66), rồi đưa qua Philatô. Theo Ga 19:23, Người chịu xử án vào giờ thứ sáu (=12 giờ trưa); theo Mc 15:25, Người chịu đóng đinh khoảng [từ] giờ thứ ba (=9 giờ sáng, tức từ 9 đến lối 12 trưa); còn Mt 27:45-46 và Lc 23:44 thì cho biết Người tắt thở vào giờ thứ chín (=3 giờ chiều), sau ba tiếng đồng hồ trời đất u ám, động địa...

⁴⁷ Xin được nhắc lại: cảm nhận đau khổ thể lý có thể giúp cho cảm nhận đau khổ tâm lý dễ hơn.

- mệt nhọc... mất ăn, mất ngủ _ chịu đánh đòn và đội vòng gai... vác nặng... té ngã... _ chịu lột áo, đóng đinh... nhức nhối... khát... chịu mả mai...

→ Inhã lưu ý: “Suy xét xem *thiên tính ân mình* như thế nào; nghĩa là bản tính ấy có thể hủy diệt kẻ thù mình, mà không làm, nhưng cứ để yên cho nhân tính chịu khổ cực như thế nào”⁴⁸

→ Cùng với Đức Mẹ, qua con tim của Mẹ, ‘thông dự’ cuộc tử nạn của Chúa...

⇒ Đàng Thánh giá

→ Philatô:⁴⁹

⁴⁸ Lt 196. *Thiên tính ân mình*: qua cuộc tử nạn của Con Một, tức là qua cảnh khổ đau, yếu hèn, thấp kém, mỏng dòn, bất lực, chịu thua thiệt, chịu nhục nhã, bị thóa mạ, bị chà đạp, bị giết chết đến giọt máu cuối cùng v.v... Thiên Chúa tỏ cho loài người thấy một khía cạnh khác lạ – có thể nói là chưa từng thấy – trong diện mạo của Người – không phải như thường thấy, là quyền năng, siêu việt cao cả, uy hùng, oai phong lẫm liệt, ‘đáng sợ’... – để qua đó [bởi “Ai thấy Thầy là thấy Chúa Cha” (Ga 14:9)], con người nhận ra được một Đấng Thiên Chúa dịu hiền, chịu đựng, thua kém, kiên nhẫn, gần gũi, quảng đại, “nhân hậu và từ bi hay nén giận, giàu nhân nghĩa” (Xh 34:6; x. Ep 2:4), hằng tôn trọng tự do con người, v.v... Nói cách khác, để qua đó, con người nhận ra – trong tâm lý, trong tâm tay con người – tình thương quảng đại, dịu hiền của một người Cha, để rồi dễ dàng *trở về!*... hầu được cứu độ. Chỉ Thiên Chúa mới làm được như vậy. Khi thân xác Đức Kitô bị xé nát – lúc “màn trong Đền Thờ xé ra làm hai từ trên xuống dưới” (Mc 15:38; x. 2Cr 3:14) để lộ nơi cực thánh – chính là lúc Đấng Thiên Chúa nhân hậu và gần gũi ấy lộ hiện rõ trước mắt con người. Chẳng thế mà ‘người trộm lành’ đã nhận ra Đấng có quyền năng cứu mình (x. Lc 23:40-43); chẳng thế mà một khi đã hiểu, viên đại đội trưởng đứng nhìn Đức Giêsu khi tắt thở trên thánh giá, đã thốt lên: “Quả thật, người này là Con Thiên Chúa” (Mc 15:39). Nếu gọi *Vườn Cây Dầu* là *mặt chìm* của cuộc tử nạn, và *cuộc xir-án, chịu nhục nhã chịu đóng đinh và chết* là *mặt nổi*, thì cả hai đều đồng quy về cùng một điểm: nêu bật tình yêu tội đĩnh nhằm mạnh mẽ thu hút con người về lại với Tình Yêu hầu được cứu độ; nêu bật lòng thần phục sâu thẳm đối với Thiên Chúa, bù lại thái độ bất phục tùng ban sơ và mọi thời của loài người. Đó là ý nghĩa của kế hoạch cứu độ qua thánh giá!

⁴⁹ Xem Ga 18:28—19:16.

- hiện thân của _ chúng ta ngày nay và mãi mãi... xét xử, gây khổ đau cho người khác; _ tự ái, tham vọng, sợ sệt, bất công, nô lệ nội tâm, nhân tâm mù quáng; _ bạo lực, chà đạp lương tâm...

- ...là người xét xử!

- người bị xử chính là Vua,⁵⁰ là Chúa, là Đấng xét xử...

- vụ án tôn giáo-chính trị: tình trạng dằng co vẫn kéo dài...

- trò đời tương phản vẫn tiếp tục diễn ra trước mắt...

- con người _ vẫn tiếp tục xét xử Thiên Chúa với những câu hỏi liên hồi tại sao thế này, tại sao thế kia? nhất là khi gặp những gì “không thích”; _ vẫn tiếp tục xét xử người khác... có khi còn lạnh nhạt hơn mình nhiều...

- “Sự thật là gì?” Giết chết hiện thân sự thật, con mò mẫm đi trong bóng tối...

→ vắc thập giá⁵¹:

- sau gần 30 giờ không ngủ, không ăn uống được bao nhiêu, và nhất là phải trải qua nhiều lo âu, khủng hoảng... đến đổ mồ hôi máu ra...

- dù vậy, không viện lẽ để từ chối... thoái thác...

- đón nhận... để ý Chúa nên trọn... để có thể nói: “Áy là hoàn tất!”

→ ngã xuống đất:

- một lần... rồi hai... rồi ba...

- con đường ý Chúa đâu có phải bao giờ cũng êm xuôi?

⁵⁰ Xem Ga 18:33-37; 19:21-22. Xem Ga 18:33-37; 19:21-22.

⁵¹ Xem Ga 19:17.

- không nằm ỳ... nhưng đứng dậy... rồi lại đứng dậy...
bao nhiêu lần ngã xuống, thì bấy nhiêu lần phải đứng
dậy;

- có thể mới thi hành trọn vẹn thánh ý Chúa!

- “Không một thử thách nào đã xảy ra cho anh em mà
lại vượt quá sức loài người”⁵²

→ gặp Đức Mẹ:

- gặp qua ánh mắt đối trao...

- càng nhìn người thân yêu đau khổ thì nỗi đau càng
tăng cho cả hai phía...

- ngoài cảm nhận khổ đau,

- còn có “chia sẻ” khổ đau... nâng đỡ...

- sống đẹp lòng Chúa bây giờ = ủi an Ngài xưa kia
[nhìn xuyên thấu thời gian];

→ Simon Kyrênê⁵³

- ngoài đồng về lúc lối 11:00-11:15 sáng,⁵⁴ tức là lúc
Đức Giêsu bị điệu đến đồi Canvê... thấy đám đông náo
động: tọc mạch đến xem...

- bị quân lính bắt vác thập giá cho Đức Giêsu; có lẽ là
vì người “nhà quê,” lực lưỡng, áo quần lại lấm bụi⁵⁵;

⁵² 1Cr 10:13a, và câu 13b: “Thiên Chúa là Đấng trung tín: Người sẽ không để
anh em bị thử thách quá sức; nhưng khi để anh em bị thử thách, Người sẽ cho
kết thúc tốt đẹp, để anh em có sức chịu đựng.” Thánh Phaolô chia sẻ kinh
nghiệm: “Người quả quyết với tôi: ‘Ơn của Thầy đã đủ cho con, vì sức mạnh
của Thầy được biểu lộ trọn vẹn trong sự yếu đuối’... Vì khi tôi yếu, chính là lúc
tôi mạnh” (2Cr 12:9-10).

⁵³ Xem Mt 27:32; Mc 15:21; Lc 23:26.

⁵⁴ Có lẽ đã ra đồng làm việc từ lúc 5:30-6:00 sáng; trưa – mùa Phục sinh: trời
đã nóng – về ăn và nghỉ để xế chiều lại ra làm tiếp [?].

⁵⁵ Tránh làm cơ cho dân thành phố Do thái gây tưng, nổi loạn [như thường xảy
ra], quân lính Rôma đã bắt một người dân quê [thường ‘ngoan ngoan’ chịu
đựng]...

- hết sức bực tức: đã mệt, đói mà còn phải vác nặng; lo lắng về muôn giờ ăn, v.v... bực mà phải ngậm cầm đàn chịu [nói ra sợ lính...] thì càng bực hơn... “Quá, ách giữa đàn mang vào cổ!”

- bực Đức Giêsu: cho là Ngài giả bộ ngã lên ngã xuống!

- bực: muốn nhìn mặt một cái... Đức Giêsu nhìn ông!

- ông khựng lại, nghĩ: mặt khô ngo, oai phong... đâu phải dân trộm cướp?... thì là thứ gì? cách mạng chống thực dân Rôma?

- phe ta? thiện cảm, ông lại nhìn Đức Giêsu: bốn mắt gặp nhau... đâu phải! ông tự bảo, cách mạng, chính trị thì phải thủ đoạn điêu ngoa, đâu có trong sáng, ngay lành, hiền hậu như người này!

- lại ngẫm nghĩ... bình tĩnh hơn, bớt giận, ông nghe người chung quanh chào xáo:... Giêsu Nadarét... thế há? mấy hôm trước, ông đã thấy Ngài đi vào Giêrusalem, đã nghe về danh tiếng Ngài, nghe Ngài giảng, đã thấy những người được Ngài chữa lành... nhớ lại những lời Kinh Thánh, nhất là những lời nói về “Tôi tớ đau khổ của Giavê”⁵⁶ được ơn soi sáng bên trong, ông đi đến kết luận: Vị này chính là Đấng Mêsia, Giavê hứa sẽ phái gửi đến!

- nhìn lại một lần thứ ba... bốn mắt lại gặp nhau... không còn nghi ngờ gì nữa!

- lòng tràn ngập hạnh phúc... hết mệt, hết bực tức, lo sợ... Simon Kyrênê nhận ra là Đức Giêsu quả chí lý: “Ai muốn theo tôi, phải từ bỏ chính mình, vác thập giá mình hằng ngày mà theo.”⁵⁷ “Hãy mang lấy ách tôi... vì ách tôi êm ái, và gánh tôi nhẹ nhàng.”⁵⁸ Đâu

⁵⁶ Xem Is 42:1-9; 49:1-7; 50:4-11; 52:13—53:12.

⁵⁷ Lc 9:23.

⁵⁸ Mt 11:29-30.

phải “Ách giữa đàng...” mà là bài học “vác thánh giá”: phải đi bên cạnh Ngài, nhìn Ngài, lắng nghe... suy nghĩ trong ánh sáng của Lời Chúa... thì sẽ thấy êm ái, nhẹ nhàng!

- Simon Kyrênê nói lên *phần*⁵⁹ của người kitô, người môn đồ...

→ bà Vêrônica:

- phụ nữ = phái yếu? – trong lãnh vực yêu thương, có lẽ phụ nữ là phái ‘mạnh hơn’;

- bà Vêrônica xông vào lau mặt cho Chúa *không sợ* bị xô đạp, đánh đập... không sợ dư luận, quân lính... chỉ vì bà *yếu mền*...

- tình yêu đánh tan sợ hãi⁶⁰... sợ hãi làm cho tê liệt... trong đời đạo đức, thiêng liêng cũng vậy: sợ phải hy sinh; sợ phải bỏ mình, bỏ thói xấu; sợ phải dùng thì giờ, sức lực, phương tiện; sợ người ta dèm pha, v.v... làm cho không dám học đạo, sống đạo tích cực;

- xin cho *tình yêu Chúa lớn mạnh thêm lên*... mọi sự sẽ trở thành nhẹ nhàng... dễ dàng... không còn sợ sệt!

- can đảm để:

_ tỏ tình thông cảm với người yếu thế;

_ lên tiếng và ra tay bênh vực, bảo vệ họ...

→ gặp các phụ nữ Giêrusalem:⁶¹

- ngoài các phụ nữ này, từ khi vác thập giá cho đến lúc chịu đóng đinh, Đức Giêsu có ngỏ lời với ai đâu?

- Ngài nói gì? – Đùng chỉ khóc, đùng chỉ “giữ đạo” theo kiểu nông cạn, tình cảm, nhưng cần phải thực sự

⁵⁹ Xem Cl 1:24.

⁶⁰ “Trong tình yêu không có sợ hãi; trái lại, tình yêu hoàn hảo loại trừ sợ hãi” (1Ga 4:18).

⁶¹ Lc 23:27-31; xin cũng xem phần II trong chú thích 2 của *tuần III* này.

nhỏ bỏ tận gốc rễ tất cả những gì nghịch với kế hoạch của Thiên Chúa, tức là tội lỗi, để sống trọn thánh ý Người!⁶²

→ bị lột áo:

- Đức Giêsu và chỉ Đức Giêsu mà thôi – cả đến áo Ngài cũng không – mới là “của lễ” đẹp lòng Thiên Chúa;

- cởi bỏ tất cả những gì không phải là Đức Giêsu... để trở thành “của lễ” đẹp lòng Thiên Chúa!

→ bị đóng đinh vào thập giá:⁶³

- Đức Giêsu bị đóng đinh... hình dung cảnh đinh sắt đâm thủng cổ tay và chân... để cảm nhận nỗi đau đớn Ngài chịu chỉ vì thương con người!

- Ngài chịu đóng đinh cho đến *chết*... mới tháo xác...

- đóng đinh tính xác thịt? Đúng: phải đóng đinh như thế mới có tự do đích thực, nhưng chưa chết... mà đã tháo, thì tính hư nết xấu vẫn cứ sống còn... vẫn ở trong vòng nô lệ!

- “Anh em đã được gọi để hưởng tự do. Có điều là đừng lợi dụng tự do để sống theo tính xác thịt.”⁶⁴

⁶² “Không phải bất cứ ai thưa với Thầy: ‘Lạy Chúa! Lạy Chúa!’ là được vào Nước Trời cả đâu! Nhưng chỉ ai thi hành ý muốn của Cha Thầy là Đấng ngự trên trời, mới được vào mà thôi” (Mt 7:21).

⁶³ Nếu trong công cuộc cứu chuộc, Thiên Chúa đã dùng đến và đề cao *Thánh giá* thì, ngoài những ý nghĩa sâu xa khác, hẳn là Người muốn nhắc nhở điều này: cho tới hồi cánh chung, mỗi khi *nhìn lên Thánh giá*, mỗi khi *làm dấu Thánh giá*, là mỗi lần cần nhớ lại cho rõ, ý thức lại cho sâu *Tình yêu tự hiến “đến cùng”* mà Đức Giêsu Kitô đã nêu bật qua cuộc tử nạn của Ngài. Hãy làm... mà nhớ đến Ngài! (tựa như khi *tham dự Thánh Lễ* và *chầu Thánh Thể*: xem các nhận định trên kia, liên quan đến Thánh Thể, trong ghi chú cuối trang của đoạn “Tâm sự Tiệc Ly”).

⁶⁴ Gl 5:13; “Anh em hãy hành động như những người tự do, không phải như những người lấy sự tự do làm màn che sự gian ác, nhưng như những tôi tớ của Thiên Chúa” (1Pr 2:16).

→ trên Thánh giá:

- trần trụi, chịu nhục nhã, thách thức, nhạo báng... một Đấng Cứu Độ nhân thế, một Thiên Chúa ẩn mình!

- “Thế là đã hoàn tất!”⁶⁵: sống trọn ý Chúa

. dù phải qua thử thách, khổ đau,

. cho đến hơi thở cuối cùng...

. nên thánh là không gì khác hơn;

- trút hơi thở cuối cùng: “Rồi Người gục đầu xuống và trao Thần Khí.”⁶⁶

→ bị lưỡi đồng đâm thấu⁶⁷

- cho thấy tình yêu tội độ trong thánh tâm Ngài;

- “Một lưỡi gươm sẽ đâm thấu tâm hồn bà!”⁶⁸

⁶⁵ Ga 19:30.

⁶⁶ Xem Ga 19:30. Ngài chết trong *cô đơn*... Đâu cả rồi những người nghe Ngài giảng, tin Ngài? Những người thấy hoặc nhận được các *phép lạ* Ngài làm, được Ngài *chữa lành*, được Ngài cho *sống lại*? Đâu cả rồi hàng ngàn ngàn người Ngài *nuôi ăn* trong hoang địa? Đâu cả rồi những người hăng say *hoan hô* Ngài trên đường vào thành Giêrusalem? Đâu cả rồi các môn đồ, các tông đồ Ngài *thương mến huấn luyện*? Đâu cả rồi... cả chúng ta nữa là những người nhận được không biết bao nhiêu hồng ân đặc biệt của Ngài? Còn tránh né, còn oán trách... trước đau khổ, thánh giá; còn chưa chịu nhận ra ý nghĩa và tầm hữu ích của cuộc tử nạn là còn tránh xa Đức Kitô chịu đóng đinh, còn để Ngài chết trong cô đơn lạnh lùng! — “Tình yêu của các người khác nào mây buổi sáng, mau tan tựa sương mai!” (Hs 6:4).

⁶⁷ Xem Ga 19:31-37: Thường thì các người bị đóng đinh thập giá sống tới năm bảy ngày sau hoặc lâu hơn nữa. Còn Đức Giêsu lại chết rất nhanh, chỉ sau lối 3 giờ kể từ khi bị đóng đinh. Thế mới rõ là những khổ đau Ngài chịu trong cuộc tử nạn [vườn cây dâu, xử án, đàng thánh giá...] – cách riêng là những khổ đau tinh thần, tâm lý – khốc liệt đến độ nào và làm kiệt sức đến mức nào! Vì thấy Ngài đã chết nên lính không đập gãy ống chân Ngài [người bị đóng đinh trên thập giá thường bị chết ngạt... gãy ống chân tất không thể chống vươn lên để thở, thì chết nhanh hơn]. Tuy nhiên, bỡ ngỡ trước sự việc Ngài chết nhanh như thế, nên, dù không đập gãy ống chân Ngài, nhưng để tránh mọi liên lụy về sau, viên đội trưởng toán lính đã dùng lưỡi đồng đâm thấu trái tim Ngài, bởi ông muốn cảm chắc một trăm phần trăm là thực sự Ngài đã chết.

- cảm nhận nỗi đau xót của Mẹ nhìn Con mình bị đâm thấu qua trái tim...!

- bị hành hạ cả khi Ngài đã chết rồi: thân mình Ngài là Giáo hội hằng chịu hành hạ... bách hại... cho đến hồi thế mạt...

- "...máu cùng nước chảy ra": hy lễ vượt qua của Con Chiên; từ đó Giáo hội, và cả người kitô chúng ta nữa, được sinh ra nuôi dưỡng qua các bí tích Thanh Tẩy và Thánh Thể.⁶⁹

→ hạ xác:⁷⁰

- Đức Mẹ bông ẵm xác Con một mình...

- đem tất cả tấm lòng cảm thông lặng thinh nhìn Mẹ đang tan nát tâm can...

→ táng xác trong huyết đá mới:⁷¹

- với ơn Chúa, cố ghi sâu và giữ lại trong tâm lòng đời *mới*, những kỷ niệm đau thương của Chúa Giêsu...

- như là những kỷ niệm *sống*: sống dậy trong đời sống hằng ngày, để biến đổi, chuyển sức sống... – như Ngài đã sống lại từ huyết đá mới – giúp cho có đủ can đảm sống ý Chúa trong mọi cảnh huống vui buồn, sướng khổ giữa cuộc đời;

⁶⁸ Lc 2:35. Qua khổ đau của Đức Maria, của các tử đạo, của những người lành thánh,... hiện rõ mãnh lực tình yêu hy sinh vô bờ của Đấng Cứu Độ: thôi thúc, chuyển nghị lực cùng xác tín để chúng ta biết can đảm, hăng say đi theo bước đường làm nhân chứng tình yêu... cho đến cùng.

⁶⁹ Xem Ed 47:1-12 (con suối từ Đền Thờ chảy ra).

⁷⁰ Xem Ga 19:38.

⁷¹ Xem Ga 19:40-42: “Ngôi mộ còn *mới*, chưa chôn cất ai” (tức được dùng lần đầu tiên) và Mt 27:60: “...dành cho ông” (= ông Giôxép thành Arimathê). Xem ra ông này – dù là môn đồ trong bóng tối – bây giờ tỏ ra can đảm hơn các Tông đồ!?!... dám đi xin phép chôn cất xác Người! Nên tự vấn...

→ *các nhân vật* – người lành kẻ dữ – trong cuộc tử nạn của Đức Giêsu là hình ảnh biểu hiện khía cạnh nào trong con người, trong hành động, trong cuộc sống của tôi...?

⇒ **Bảy lời từ trên thánh giá:**⁷²

- 1- “Lạy Cha! Xin tha...” (Lc 23:34);
- 2- “Hôm nay con sẽ vào thiên đàng...” (Lc 23:43);
- 3- “Bà! Này là con Bà...” (Ga 19:27);
- 4- “Ta khát!” (Ga 19:28; xem Tv 21:16; **69:22**);
- 5- “*Êlô-i, Êlô-i, lama sabácthani!* Lạy Thiên Chúa! Lạy Thiên Chúa của con, sao Ngài bỏ rơi con?” (Mt 27:46; Mc 15:34; Tv 21 [22]⁷³);
- 6- “Mọi sự đã hoàn tất!” (Ga 19:30);
- 7- “Lạy Cha! Con xin phó...” (Lc 23:46; Tv 31:6).
Tùy nghi gẫm suy.

⁷² Trên thánh giá, phải cố gắng lắm mới nói nên lời... Nếu đã nói lên như thế, tất Đức Giêsu quả đã có ý muốn nhấn nhủ...

⁷³ Tv 21 mô tả cuộc tử nạn với những thành quả cứu độ mang lại sự sống và niềm hân hoan cho muôn người, mở ra một viễn ảnh huy hoàng, tràn ngập hy vọng. Lúc hân hoan cũng như khi buồn khổ, người Do thái thường dùng Tv để nói lên nỗi niềm... Trong bảy lời Đức Giêsu nói lên trên thánh giá, có ba lời xuất xứ từ ba Tv. Sau khi lấy hơi, bởi bị ngạt thở [như những người bị treo trên thập giá], Đức Giêsu đã cố đọc Tv 21 – làm như để xem đã thực hiện xong mọi sự hay chưa, và nhất là để viễn ảnh cứu độ huy hoàng giúp cho có thêm nghị lực trong một giây phút ngột ngạt, khổ đau cao độ – nhưng Ngài chỉ đọc được câu đầu là hết hơi, nên phải đọc thêm... Thế nên, *không phải* Đức Giêsu đã chỉ nói lên có một lời – như là lời ta oán, chán nản, trách móc Thiên Chúa – mà đã đọc trọn cả bài Tv 21 (hay ít ra là đã hồi tưởng lại những tâm tình và sự việc diễn tả trong Tv). Để diễn tả và làm *nổi bật* tình trạng đối cách (*contrast*) giữa cuộc tử nạn và *viễn ảnh huy hoàng, đầy hy vọng* của thành quả là ơn cứu độ, thể văn thi phú mở đầu bằng một câu *đầy bi thảm, hầu như chán nản*. Có thể coi câu đầu của Tv như là câu diễn tả cuộc hấp hối và cầu nguyện ở trong vườn Cây Dầu. Cũng có thể hiểu câu viết trong văn thể thi phú ấy theo nghĩa: “Lạy Thiên Chúa!... xin đừng bỏ rơi con!” hoặc: “... nữ nào Ngài bỏ rơi con!”

⇒ **Kinh Thánh**

- Gióp - Tobia: người công chính phải chịu khổ đau;
- Hc 2:1-18: phụng sự Thiên Chúa là đón chịu thử thách
- Ga 10:11.15.17.18; 1Ga 3:16: yêu là biết chịu thí mạng...
- Ga 15:13: không có tình yêu nào lớn hơn...
- Rm 5:6-10: chết cho chúng ta là những người tội lỗi
- Rm 5:7tt: chết cho người có tội...
- Rm 8:28-39: ca tụng kế hoạch cứu độ qua thập giá; xác tín vào ơn cứu độ;
- 1Cr 1:18—2:5: khôn ngoan của thế gian và khôn ngoan của thập giá;
- Gl 6:14.17: hãnh diện về thánh giá Đức Giêsu Kitô;
- Pl 3:18-19: kẻ thù thánh giá... chúa của họ là cái bụng!
- 1Pr 1:6-9; 4:12-19: cùng chịu đau khổ với Đức Kitô.

*